

Наукові інтереси: виробнича педагогічна практика, професійна підготовка майбутнього педагога-музиканта.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOLOSKOVA Zhanna Volodymyrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer of the Department of Music Art and Methods of Music Upbringing at Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: professional pedagogical practice, digital teaching technologies,

distance education.

NAZARENKO Maryna Pavlivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer of the Department of Music Art and Methods of Music Upbringing at Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: professional pedagogical practice, professional training of future pedagogue-musicians.

Стаття надійшла до редакції 05.04.2021 р.

УДК 378.046.4+004.9

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-195-81-86

КУЛІКОВА Світлана Вікторівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва та методики музичного виховання

Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

ORCID:<https://orcid.org/0000-0003-0397-6853>

e-mail: svetlanagrozan@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У сьогоденних умовах трансформаційних зрушень у всіх сферах української держави професійна підготовка майбутнього фахівця постає провідним чинником її соціального й економічного прогресу. З огляду на визнання в сучасному суспільстві того, що найбільшою його цінністю та основним надбанням є фахівець, спроможний знаходити й засвоювати нові знання, ухвалювати нестандартні рішення, винятково важливим напрямом педагогічної науки визначено пошук засобів і умов підвищення ефективності процесу підготовки у вищих навчальних закладах фахівців усіх профілів, серед яких – майбутні вчителі музичного мистецтва. Підготовку майбутніх фахівців принципово нового формату в руслі реформування вищої освіти України регламентовано Законом України «Про вищу освіту» (2014), Концепцією «Нова українська школа» (2016), Законом України «Про освіту» (2017), Державною Національною програмою «Освіта» («Україна ХХІ століття»), Концепцією розвитку неперервної педагогічної освіти, Національною доктриною розвитку освіти України в ХХІ столітті, Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року й іншими нормативними документами. У контексті посилення уваги до підготовки майбутніх

фахівців окреслюється особлива актуальність проблеми розвитку професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва, що охоплює здатність особистості набувати в закладах мистецької освіти знання та вміння, формувати особистісні якості та цінності й зумовлені ними ціннісні орієнтації, потрібні для професійної діяльності відповідно до суспільних вимог. Рівень розвитку професійної компетентності вчителя музичного мистецтва відображає міру його підготовленості до музично-освітньої роботи в загальноосвітньому навчальному закладі, виступає передумовою ефективності педагогічної діяльності, своєрідною ланкою вдосконалення здобутого інтелектуального та практичного досвіду, пошуку ефективних способів підвищення педагогічної майстерності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У науковій літературі із проблеми дослідження освітню компетентність осмислювали здебільшого у працях з проблеми педагогічної діяльності – І. Бех, І. Зязюн, А. Маркова, О. Овчарук, О. Пехота, С. Сисоева та ін.; частково у роботах, присвячених питанням професійної підготовки майбутнього вчителя музики. Зокрема, розглядалися сутність педагогічної діяльності вчителя музики – Е. Абдулін, Г. Дідич, В. Орлов, О. Олексюк, А. Козир,

Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Щолокова та ін.; засвоєння музично-педагогічних знань – Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Щолокова та ін.; проблемі компетентної освіти приділяли увагу у своїх працях такі українські науковці, як І. Бех, І. Єрмаков, І. Зязюн, М. Князян, В. Луговий, Л. Масол, О. Овчарук, О. Олексюк, В. Радул, В. Черкасов, О. Щолокова та ін.

Мета статті – визначити роль інтерактивних технологій в процесі формування професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний етап зрушень в економічному, політичному, соціальному та культурному житті суспільства позначений посиленням ролі освіти, в руслі чого набуває проблема підвищення якості підготовки фахівців, пов'язана з висуненням нових вимог до освітньої системи, покликаної формувати особистість з увагою до умов її майбутньої праці. З огляду на те, що сучасному фахівцеві доводиться вирішувати завдання, які не мали аналогів у минулому, а це вимагає сформованості в нього аналітичних, інформаційних, рефлексивних, перцептивних, комунікативних і інших умінь, постає актуальним розроблення системи підготовки компетентного фахівця, який знає основи педагогічної майстерності й творчості та вільно оперує ними. Л. Масол зазначає, що у процесі оцінювання ефективності педагогічної системи загалом і навчального процесу зокрема, зростає значення компетентності як багатогранного критерію результативності, що містить змістовий, процесуальний, аксіологічний, само-реалізаційний та креативний компоненти [6]. В тлумачних словниках поняття «компетентності» і «компетенції» ототожнюють, попри те, що автори сучасних наукових досліджень виявляють у кожному із них специфічний зміст. Так, компетентністю називають, крім загального обсягу набутих людиною знань, ще й здатність практично застосовувати ці знання, усвідомлювати можливі наслідки своїх дій, наявність відповідного досвіду тощо.

Дослідники розрізняють компетентності загальні та предметні; у більшості своїх наукових розвідок обґрунтовують бачення цієї категорії як інструмента вирішення типових і нестандартних ситуацій, як здатності людини бути активною в найрізноманітніших життєвих ситуаціях.

В. Введенський вважає, що доцільність введення поняття «професійна компетентність» обумовлена широтою його

змісту і інтегративною характеристикою, яка об'єднує такі поняття, як «професіоналізм», «кваліфікація», «професійні здібності» та ін. [1, с. 51].

А. Маркова визначає професійну педагогічну компетентність як властивості особистості педагога, що забезпечують високий результат професійної діяльності. Автор виділяє кілька видів професійної компетентності: спеціальну – володіння професійною діяльністю на високому рівні; соціальну – володіння прийомами професійного спілкування, співпрацю; особистісну – володіння способами самовираження і саморозвитку; індивідуальну – володіння способами самореалізації та розвитку індивідуальності в рамках професії, готовність до професійно-особистісного росту [6].

Складові професійної компетентності вчителя музичного мистецтва, поряд з загально-педагогічними вимогами, мають свої особливості, зумовлені специфікою предметів мистецтва, їхньою художньо-образною природою, різницею принципів викладання в порівнянні з принципами викладання предметів наукового циклу.

Серед авторів сучасних наукових робіт, певною мірою дотичних до проблеми компетентності вчителя музики, слід згадати таких учених як, О. Боблієнко, Ж. Кармазіна, М. Михаськова, І. Полубоярина, Є. Проворова, С. Світайло, В. Черкасова, Цзян Хепін та ін.

У дослідженні М. Михаськової доведено, що ефективність формування фахової компетентності майбутніх учителів музики залежить від упровадження експериментальної методики, що передбачає використання інтегративних змістових ліній у практиці викладання у вищій школі, коли зміст фахової підготовки, реалізується у конкретних навчальних предметах, при цьому зберігає специфіку викладання, об'єднану спільними точками перетину [7].

У дослідженні Є. Проворової висвітлено комунікативну компетентність учителя музики та визначено її як сукупність комунікативних знань, умінь, здібностей, досвіду та мотивації, що забезпечують сприймання, розуміння, засвоєння, використання, передавання педагогічної інформації, а також уможливають ефективне управління комунікативними процесами в музично-естетичному навчанні та вихованні школярів [8].

Ж. Кармазіна професійну компетентність учителя музичного мистецтва визначає як інтегральну якісну характеристику художньо-творчих компетенцій, що передбачають

глибоке розуміння сучасних вимог до досягнення продуктивних результатів. Автор пропонує структуру професійної компетентності, яка складається з наступних блоків: психолого-педагогічного; методико-технологічного; мотиваційно-дослідницького; професійно-музичного та художньо-творчого. Під психолого-педагогічними компетенціями вчителя музичного мистецтва розуміється узгодженість між його знаннями, практичними вміннями та реальною поведінкою, демонстрованою у процесі педагогічної взаємодії. Методико-технологічні компетенції близькі до педагогічних і виступають у вигляді проблемно-тематичного планування індивідуальної та групової форм методичної роботи, застосування на уроках інноваційних технологій педагогіки мистецтва, посилення методологічної складової змісту освіти. Мотиваційно-дослідницькі компетенції є показниками самоосвітньої та дослідницької діяльності і в цьому блоці знаходить місце стратегія власного професійного розвитку. У блоці професійно-музичних компетенцій поєднані компетенції, які в рівній мірі властиві як спеціальним (музичним) вмінням і навичкам вчителя музичного мистецтва, так і його педагогічним настановам й особистісним якостям. Реалізуючись в практичній діяльності педагога-музиканта, компетенції складають базову основу його професійної компетентності. Художньо-творчі компетенції, будучи самостійним компонентом музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва, пронизують все інші вищезазначені компетенції, оскільки «їхньою особливістю є наявність художньо-творчого компонента» (Л. Г. Арчажнікова). Унікальність такої діяльності полягає в тому, що її складові (за М. С. Каганом) – пізнавальний, перетворюючий, ціннісно-орієнтаційний і комунікативний компоненти утворюють єдине нерозривне художнє ціле [4].

Отже, в умовах навчального закладу мистецького спрямування розвиток професійної компетентності відбувається під час вивчення як загальнопрофесійних, так і спеціальних (наприклад, блок дисциплін професійної підготовки: історія зарубіжної музики, історія української музики, сольфеджіо, гармонія, поліфонія, аналіз музичних форм, основний музичний інструмент, хорознавство і хорове аранжування, хоровий клас і практична робота з хором, хорове диригування та читання хорових партитур, сольний спів) дисциплін. Сформованість знань і вмінь є передумовою формування професійної компетентності майбутнього вчителя та

передбачає опанування ним комплексу спеціальних знань з теоретичних та виконавських (інструментальних, вокальних і диригентсько-хорових) дисциплін. Відтак, основу професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва становить спеціальна (загальнопедагогічна, диригентська, інструментальна, вокальна, виконавська, музикознавча, дослідницька), соціальна й особистісна підготовка.

Одним з ефективних і актуальних способів розвитку професійної компетентності педагога-музиканта є інтерактивні технології. Відповідно до Закону України «Про освіту» та вимогами компетентнісного підходу опанування інтерактивних технологій стало одним з основних умов викладання предметів мистецтва вчителями загальноосвітніх навчальних закладів. Ряд авторів відзначають, що в результаті застосування інтерактивних технологій відбувається актуалізація інтелектуальних резервів і можливостей учнів, поповнення фонду знань теоретичного та узагальнюючого характеру, поглиблення і розширення індивідуально-смыслового контексту в роботі з навчальним матеріалом.

Навчальний процес, що спирається на використання інтерактивних методів навчання, організовується з урахуванням включеності в процес пізнання всіх учасників. Спільна діяльність означає, що кожен вносить свій особливий індивідуальний внесок, в ході заняття йде обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. Організовується індивідуальна, парна і групова робота, використовується проектна діяльність, рольові ігри, здійснюється робота з документами та різними джерелами інформації.

Отже, методика професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва засобами інтерактивних технологій – це сукупність шляхів і методів, використаних для успішного набуття інструментально-виконавських, диригентсько-хорових, музично-теоретичних вмінь та навичок з налагодженням ефективної суб'єкт-суб'єктної взаємодії всіх учасників навчального процесу.

Сучасні школи та виші вже неможливо уявити без інноваційних програм та методик навчання, актуальних технічних засобів, що впливають на організацію навчального процесу та формування особистості учня/студента. Навчальні заклади не можуть існувати поза науково-технічним прогресом, а діти та підлітки – найактивніші поціновувачі та споживачі продукту ІТ-технологій у суспільстві [2].

Отже, у наш час педагог-музикант маючи

відповідний рівень технічної обізнаності, під час проведення занять може суттєво збагатити своє спілкування зі студентами, застосовуючи весь комплекс надсучасних технічних засобів та продуктів інтернету, прогресивні інструментальні та вокальні школи з онлайн уроками, майстер-класи та лекції, яскраві концертні виступи-зразки, науково-методичні конференції, підбір нового репертуару у будь-якому інструментальному та вокальному жанрах, запис інструментальних та вокальних партій й обмін інформацією зі студентами за допомогою найпростіших соціальних інтернет-ресурсів – все це може суттєво збагатити і поліпшити якість взаємодії і зберегти дорогоцінний час на більш важливі аспекти навчання – роботу зі штрихами, звуком та динамікою, розвитком творчої складової, артистизмом у класі тощо [2].

Отже, на основі всього вищевикладеного, можемо зробити висновок, що інтерактивні методи засновані на принципах взаємодії, активності студентів, опорі на груповий досвід, обов'язковий зворотній зв'язок. Створюється середовище освітнього спілкування, яке характеризується відкритістю, взаємодією учасників, рівністю їхніх аргументів, накопиченням спільного знання, можливістю взаємної оцінки і контролю [2].

Відмінними ознаками інтерактивного навчання є: ініціатива (спрямованість дій); активність (фізична, соціальна, пізнавальна); взаємодія з досвідом; зворотній зв'язок; вирішення проблем; придбання навичок командоутворення. Цільові орієнтації інтерактивних технологій полягають в активізації індивідуальних розумових процесів учнів/студентів; спонуканні до внутрішнього діалогу студента; забезпеченні розуміння інформації, що є предметом обміну; індивідуалізації педагогічної взаємодії; виведення студента на позицію суб'єкта навчання; досягненні двостороннього зв'язку при обміні інформацією між студентами. Головним завданням педагога як учасника інтерактивної технології є фасилітація (підтримка, полегшення) – напрям і допомога в процесі обміну інформацією, які полягають у виявленні різноманіття точок зору; зверненні до особистого досвіду учасників та підтримки їхньої активності; з'єднанні теорії і практики; взаємозбагаченні досвіду студентів; полегшенні сприйняття, засвоєння, взаєморозуміння учасників; заохочення творчості тощо.

До методів інтерактивного навчання відносяться ті, які сприяють залученню студентів в активний процес отримання та переробки знань: «мозковий штурм» (атака),

міні-лекція, робота в групах, контрольний лист або тест, рольова гра, ігрові вправи, розробка проєкту, рішення ситуаційних завдань, запрошення візитера, дискусія групи експертів, інтерв'ю, інсценування, програвання ситуацій, виступ в ролі керівника, обговорення сюжетних малюнків тощо [4].

Використання інтерактивних завдань і методів роботи в професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва дозволяє вирішувати проблему розвитку професійної компетентності комплексно і всебічно. Коротко охарактеризуємо частину методичних засобів. До методів, що дозволяє актуалізувати знання, відноситься «Карусель». Учасники розміщуються в два кола обличчям один до одного. Ведучий пропонує тему для обговорення. Деякий час кожна пара обмінюється інформацією, своїми думками; після цього учасники зовнішнього кола переміщуються по колу до наступного партнера. Завдяки такому спілкуванню кожен учасник отримує можливість не тільки висловити своє ставлення щодо обговорюваної проблеми, а й обмінятися вже наявними знаннями, досвідом, дізнатися про нові методи роботи від своїх колег.

Метод введення в обговорювану тему «Снігова куля». Слухачі отримують тему для обговорення, наприклад, «Специфіка використання ІКТ на уроках музичного мистецтва». Їх завдання – в тезисній формі викласти аспекти розуміння даного питання. Спочатку кожен записує по три аспекти, потім, об'єднавшись в пари, спільно вибирають з них чотири найважливіших аспекти. Далі, об'єднавшись по чотири особи, спільно вибирають шість найважливіших аспектів. Останній етап – результати роботи обговорюються на пленарному засіданні з метою визначення п'яти найважливіших аспектів обговорюваної проблеми.

Метод презентації роботи групи «Галерея». Вся група слухачів ділиться на кілька міні-груп. Після роботи в міні-групах, наприклад, на тему «Розробка системи роботи вчителя музичного мистецтва з обдарованими дітьми», результати роботи на плакатах вивішуються на стіні аудиторії. Слухачі переглядають всі роботи і виставляють власні оцінки у вигляді «+» / «-», висловлюючи свою згоду/незгоду з запропонованими на плакатах ідеями, або ставлять питання (використовуючи відповідний знак -?) у разі виникнення сумніву, нерозуміння. Після перегляду плакатів організовується обговорення поставлених питань.

Завдання на оцінку слухачами результатів роботи на занятті «Шкала-

опитування». На аркуші формату А5 зображений круг, розділений на чотири частини. Кожна з частин відповідає якомуньбудь аспекту запропонованої для обговорення проблеми, наприклад, «Зміст», «Метод», «Атмосфера», «Стиль спілкування вчителя». Кожен учасник на аркуші висловлює своє ставлення по всіх чотирьох параметрах знаками «+» або «-». Це завдання є зворотним анонімним зв'язком з ведучим, який отримає можливість проаналізувати сильні і слабкі сторони проведеного ним заняття.

Що стосується практичних інтерактивних методів, які використовуються при підготовці майбутніх педагогів-музикантів, то неабиякий інтерес викликають онлайн заняття відомого київського вокального коуча, композитора, виконавця, методиста-викладача музичної школи при Академії Сучасної Освіти А+ в м. Києві Вікторії Зотової (victoria-zotova.com). Серед випускників класу Вікторії Зотової є лауреати міжнародних конкурсів у Хорватії, Литві, Австрії, Словаччині та музиканти-вокалісти відомого українсько-британського гурту Bloom Twins. У своїй багатовекторній авторській методиці вокального навчання пані Вікторія застосовує саме інтерактивні технології, завдяки чому її онлайн-уроки відрізняються інтенсивністю та є максимально ефективними.

У своїй роботі пані Вікторія спирається на альтернативну інтенсив-методику EVT др. Джо Естілл, в основі якої лежать наукові дослідження, яка сприяє оптимізації навчального процесу та його структурованості, розвиває креативність й комунікативність студентів та здатність приймати нестандартні самостійні рішення. Сучасні інтерактивні технології в музичній освіті у контексті підготовки викладачів до професійної діяльності базуються на індивідуальному підході із активним залученням до навчального процесу всіх суб'єктів взаємодії. EVT як методика розроблена автором для навчання викладачів не у загальноприйнятому розумінні «викладач-маєстро», а у якості наставників-тренерів, інструкторів, сертифікованих спеціалістів з усього світу. Результатом їх підготовки є складні фінальні іспити, де кожен кандидат має продемонструвати знання не лише теоретичного матеріалу курсу, але й вміння практично його застосовувати – заспівати наочно всі голосові прийоми («якості» голосу), вправи. EVT у свою чергу допомагає викладачеві у плануванні поетапної організації навчального процесу із передбаченням ефекту його кінцевого результату [3].

Не існує жорстких рамок у систематичності відвідувань курсів EVT, враховуючи їх технічну складність і необхідність додаткового часу для індивідуального усвідомлення вже після роботи з інструктором-методистом. Студент може відвідати один курс, а згодом – другий, чи взагалі повторити перший за необхідністю більш ґрунтовного розуміння методики. Але якщо студент вже розпочав заняття по методу др. Джо Естілл, то протягом курсу він має самовдосконалюватись щоденно, досліджуючи свій вокальний апарат і його можливості через комплекс наданих вправ та теоретичної інформації.

Навчання відбувається за чітко визначеним планом методики, а отриманий студентом досвід та знання акумулюються, переосмислюються в самостійній роботі, випробовуються на практиці та рефлексуються [2].

Слід визначити індивідуальність підходу EVT, не зважаючи на те, яким чином відбуваються навчання – у групі чи з особистим коучем – усі способи покликані утворити сприятливі умови для вміння налагоджувати студентом передусім самостійну роботу, стимулювати пошук цікавих рішень у поєднанні акторської і вокально-технічної майстерності.

На своїх заняттях Вікторія Зотова наголошує, що EVT – це провідна авторська методика з інноваційною природою, яка розвиває студента як творчу багатогранну особистість. Цей момент підтверджує міждисциплінарний аспект методики – не лише розвитком вокальних здібностей обмежується навчання EVT – головним завданням є виховання артиста у багатовекторному сенсі, з наданням знань, умінь і навичок з інших творчих дисциплін – акторської майстерності, мистецтвознавства, хореографії, режисури тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Отже, на основі всього вищевикладеного, ми можемо зробити висновок, що в основі інтерактивних технологій лежать принципи взаємодії, активності студентів, опори на груповий досвід, обов'язковий зворотній зв'язок, що мають широкий спектр розвиваючих, виховних та рефлексивних функцій. Використання інтерактивних технологій в професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва дозволяє стимулювати творчо-пошукову, когнітивну активність особистості педагога-музиканта, орієнтувати педагога на саморозвиток і самоствердження, тим самим розвиваючи його професійну компетентність.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Введенский В. В. Моделирование профессиональной компетентности педагога / В. В. Введенский // Педагогика. 2003. № 10. С. 51–55.
2. Зотова В. Інтерактивний аспект сучасної вокальної освіти вчителів на прикладі методу EVT / В. Зотова // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Вип. 164. Кропивницький, 2018. С. 123–127.
3. Зотова В. Специфіка використання засобів інтерактивних технологій у вокальному навчанні підлітків / В. Зотова // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Вип. 170. Кропивницький, 2019. С. 111–118.
4. Кармазина Ж. Б. Художественное самообразование учителя музыки как условие развития его профессиональной компетентности: автореф. дисс. ... канд. пед. наук / Ж. Б. Кармазина. М., 2009. 25 с.
5. Маркова А. К. Психологические критерии и ступени профессионализма учителя / А. К. Маркова // Педагогика. 1995. № 6. С. 55–63.
6. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика / Л. М. Масол. К., 2006. 432 с.
7. Михаськова М. А. Формування фахової компетентності майбутнього вчителя музики: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Михаськова М. А. Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. М. Гоголя, 2007. 235 с.
8. Проворова Є. М. Методичні засади формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя музики: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Проворова Є. М. НПУ імені М. П. Драгоманова. Київ, 2008. 241 с.

REFERENCES

1. Vvedenskiy, V. V. (2003). *Modelirovaniye professional'noy kompetentnosti pedagoga*. [Modeling of professional competence of a teacher]. Moscow.
2. Zotova, V. (2018). *Interaktyvnyy aspekt suchasnoyi vokal'noyi osvity vchyteliv na prykladi metodu EVT*. [Interactive aspect of modern vocal education of teachers on the example of EVT method]. Kropyvnytskyi.
3. Zotova, V. (2019). *Spetsyfyka vykorystannya zasobiv interaktyvnykh tekhnolohiy u vokal'nomu*

navchanni pidlitkiv. [The specifics of the use of interactive technologies in vocal education of adolescents]. Kropyvnytskyi.

4. Karmazina, Zh. B. (2009). *Khudozhestvennoye samoobrazovaniye uchitelya muzyki kak usloviye razvitiya yego professional'noy kompetentnosti*. [Artistic self-education of a music teacher as a condition for the development of his professional competence]. Moscow.
5. Markova, A. K. (1995). *Psikhologicheskiye kriterii i stupeni professionalizma uchitelya*. [Psychological criteria and stages of teacher professionalism]. Moscow.
6. Masol, L. M. (2006). *Zahal'na mystets'ka osvita: teoriya i praktyka*. [General art education: theory and practice]. Kyiv.
7. Mykhas'kova, M. A. (2007). *Formuvannya fakhovoyi kompetentnosti maybutn'oho vchytelya muzyky*. [Formation of professional competence of the future music teacher]. Nizhyn.
8. Provorova, YE. M. (2008). *Metodychni zasady formuvannya komunikatyvnoyi kompetentnosti maybutn'oho vchytelya muzyky*. [Methodical principles of formation of communicative competence of the future music teacher]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КУЛІКОВА Світлана Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музичного мистецтва та методики музичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.
Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KULIKOVA Svitlana Viktorivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Music Art and Methods of Music Education of the Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University. Світлана Вікторівна.

Circle of scientific interests: professional training of future music teachers.

Стаття надійшла до редакції 09.04.2021 р.

УДК 373.3.015.31:7

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-195-86-91

КУРКІНА Сніжана Віталіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва та методики музичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2009-1590>
 e-mail: sneghana28@gmail.com

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ВІКУ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сьогоднішній етап розвитку суспільства в Україні характеризується суттєвими змінами в усіх, без винятку, сферах і галузях. Ці зміни мають

суперечливий характер, супроводжуються занепадом багатьох галузей виробництва, зростанням безробіття, руйнуванням традиційних для українців цінностей. Усе це вимагає від освітян й педагогів-практиків